

ність задіяних підрозділів. Саме тому постійна спеціальна підготовка керівного складу, працівників органів внутрішніх справ, а також вирішення інших організаційних питань, безсумнівно, буде сприяти швидкій локалізації небезпечних подій та явищ, а також ліквідації їх негативних наслідків.

Висновки. Органи внутрішніх справ займають особливе місце у системі державних органів, що функціонують в умовах режиму надзвичайного стану, це обумовлене змістом завдань у розглянутих умовах діяльності. Від ефективності організації їхньої діяльності у великий мір залежить безпосереднє забезпечення безпеки громадян, відновлення правопорядку. Безсумнівно, що для успішного виконання завдань, поставлених перед ОВС в умовах адміністративно-правового режиму надзвичайного стану, їхні обов'язки та права повинні відповідати основному принципу – нові обов'язки ко-респонduються новим правам. Саме з цією метою і необхідно провести наукові розвідки щодо уточнення компетенції ОВС, тому що тільки наявність уточнених повноважень дає юридично обґрунтовані гарантії законності в реалізації функцій служб і підрозділів ОВС в умовах правового режиму надзвичайного стану. Представляється надзвичайно важливою і та обставина, що для розширення

компетенції ОВС при введенні адміністративно-правового режиму надзвичайного стану необхідні зміни й у системі заходів примусу. Працівники ОВС не можуть переступити меж дозволеного в методах і засобах своєї діяльності по відновленню правопорядку. Іх перелік у цих умовах, на наш погляд, повинен бути розширений. Ускладнення компетенції ОВС буде проявлятися й у внутрішньому управлінні, у відносинах внутрішньо-організаційного характеру, що забезпечить готовність і стійкість функціонування ОВС при адміністративно-правовому режимі надзвичайного стану.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Теорія управління в органах внутрішніх справ: Навчальний посібник / За ред. В.А. Ліпкана. – К.: КНТ, 2007. – 884 с.
2. Бахрах Д.Н. Административное право: Учебник для вузов / Д.Н. Бахрах. – М.: БЕК, 1999. – 386 с.
3. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000 р. № 1550-III // Відомості Верховної Ради. – 2000. – № 23. – Ст. 176 (із змінами).
4. Гущин В.В. Чрезвычайное положение: административно-правовой аспект: Пособие / В.В. Гущин. – М. : ВНИИ МВД России, 1996. – 76 с.
5. Про затвердження Положення про оперативний штаб МВС України та складу оперативного штабу МВС України: наказ МВС України № 1268 від 07 грудня 2002 р.

УДК 342.95(477):351

ЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРАТОРА ВІДДІЛУ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ РЕЧОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО

Мерник А.М., к. ю. н.,

доцент кафедри загальноправових дисциплін

факультету права та масових комунікацій,

в. о. начальника відділу державної реєстрації речових прав на нерухоме майно

Харківський національний університет внутрішніх справ

Харківського міського управління юстиції

У статті визначається важливість дотримання етики державного службовця у роботі державного реєстратора речових прав на нерухоме майно. Проаналізований стан нормативного врегулювання вимог етичної поведінки державних службовців. Розкриті засади етичної поведінки державного реєстратора речових прав на нерухоме майно.

Ключові слова: етика, державна служба, етична поведінка, етика державного службовця, професійна етика.

В статье определяется важность соблюдения этики государственного служащего в работе государственного регистратора прав на недвижимое имущество. Проанализировано состояние нормативного регулирования требований этического поведения государственных служащих. Раскрыты основы этического поведения государственного регистратора прав на недвижимое имущество.

Ключевые слова: этика, государственная служба, этичное поведение, этика государственного служащего, профессиональная этика.

Mernik A.M. ETHICAL AND LEGAL PRINCIPLES OF ACTIVITY STATE REGISTRAR DEPARTMENT OF STATE REGISTRATION OF RIGHTS TO IMMOVABLE PROPERTY

In the article importance of ethical public servant in state registrar of real rights to immovable property. The state regulatory settlement demands ethical behavior of public servants. Reveals principles of ethical conduct state registrar of real rights to immovable property.

Key words: ethics, public service principles, ethical behavior, ethics of public servants, professional ethics.

Постановка проблеми. Важливість цього дослідження полягає в тому, що державний службовець є представником держави у відносинах із громадянами, і в результаті цієї взаємодії у громадян складається враження про інститут державної служби взагалі. На сьогоднішній день порушення державним службовцем етичних правил, втілених у правових нормах, відразу викликає реакцію громадськості. В уяві людей державний службовець – це не просто працівник у певній сфері, не просто спеціаліст, а людина, яка виступає від імені держави. Поведінка державного службовця, незалежно від займаної посади, його відношення до справи та громадян, його мова, зовнішній вигляд формують не лише власний авторитет, а й авторитет органу, що він уособлює, та держави взагалі. З кожним роком збільшується необхідність вдосконалення якості, своєчасності та ефективності надання адміністративних послуг різними органами державної влади та місцевого самоврядування. Враження від спілкування з одним із представників державних органів проектується на діяльність всього органу.

Час від часу у громадян виникає необхідність звернутися до тих чи інших органів державної влади і вони очікують, що там їм нададуть кваліфіковану, оперативну допомогу, достовірну інформацію тощо, і крім цього будуть ставитися з повагою, розумінням та доброзичливістю.

Ступінь розробленості проблеми. Професійна етика державних службовців України з перших років незалежності стала об'єктом уваги вітчизняних науковців і практиків, які в зростанні ролі гуманітарного, морально-етичного чинника вбачають основну закономірність демократичного розвитку суспільства. Так, за-значене питання стало предметом розгляду таких науковців: В.Б. Авер'янов, В.Д. Бакуменко, Б.А. Гаєвський, В.Д. Горбатенко, С.Д. Дубенко, В.Л. Коваленко, В.М. Князєв, В.І. Луговий, В.К. Майборода, В.А. Малахов, І.Ф. Надольний, Н.Р. Нижник, О.Ю. Оболенський, Є.В. Ромат, В.П. Тронь, В.В. Цвєтков та інші.

Аналіз наукових праць із державного управління, загальної теорії етики, адміністративної етики, етики політики і бізнесу таких зарубіжних авторів, як В. Айхлер, Т. Адрorno, К.-О. Апель, Ф. Бломе-Дрез, Д. Галліган, Т. Герет, В. Гьюсле, Дж. Дьюі, Р. Т. Де Джордж, Р. Еррера, С. Кові, Р. Клоноскі, С. Салон, Б. Сутор, С. Троза, Е. Фромм, Ю. Хабермас, К. Хоман, Е. Хондегем та ін., у яких сформульовано принципово нове трактування сутнісних характеристик етики, її за-садничої функції в системі соціальної практики, сприяли концептуальному осмисленню автором процесів формування етики державних службовців в Україні в умовах демократизації і професіоналізації державної служби.

Метою дослідження є визначення основних зasad етичної поведінки державних службовців у взаємовідносинах із громадянами, аналіз нормативно-правового регулювання етики державного службовця, виокремлення особливостей етики державного реєстратора речових прав на нерухоме майно.

Виклад основного матеріалу. Актуальність даного дослідження полягає в тому, що стан професійної етики державних реєстраторів речових прав на нерухоме майно в Україні є серйозною практичною проблемою. Суспільство усвідомлює потребу у взаємодії з інститутами держави на демократичних за-садах. Державний реєстратор, перш за все, у відносинах із громадянами повинен виявляти найкращі свої якості, дотримуватися норм діючого законодавства та правил етичної поведінки. Громадяни України ніколи не були задоволені діячию владою, і відповідно мали упереджене відношення до її представників в особі державних службовців, у тому числі у сфері реєстрації речових прав на нерухоме майно. Таким чином, особливого значення набуває необхідність підвищення авторитету держави та позитивного образу державного службовця.

Важливе місце посідають питання професійної етики державних службовців, як системи норм поведінки, дій і правил, взаємин і принципів у державно-службових відносинах, що належать даному суспільству і є нормами загальнолюдської моралі. Їх основна суть визначена Законом України «Про державну службу». Основним критерієм формування принципів етичної поведінки державних службовців є моральний обов'язок державних службовців щодо задоволення потреб і забезпечення благополуччя громадян, при цьому особисті інтереси окремих службовців чи груп громадян мають носити підпорядкований характер [6, с. 10].

Сучасний державний службовець виконує свої професійні обов'язки з урахуванням соціально-економічних та духовних змін у суспільстві. Тому важливо, щоб він не лише розумів закономірності соціально-економічних процесів, міг працювати з інформацією, планувати та прогнозувати наслідки своєї діяльності, а й умів працювати з людьми. Дейл Карнегі зазначав, що успіхи тієї чи іншої людини в її ділових справах на 15 відсотків залежать від професійних знань і на 85 – від уміння спілкуватися з людьми [12, с. 55].

Проблема етики та моралі в державному управлінні для України є досить новою, й обумовлено це тим, що за попередньою радянською системою управління влада вважала державного службовця «гвинтиком у великому механізмі», чим звільняла його від дотримання певних етичних норм. Момент спілкування державного службовця з громадянами був зведений до мінімуму. При цьому у своїй діяльності державний службовець керувався такими принципами, як чітке виконання директив зверху, відчуженість у спілкуванні, формальне ставлення до людей. Ці принципи стали в очевидну суперечність із вимогами сьогодення, основними критеріями яких є компетентність, досвідченість, уміння аналізувати, доступність і тактовність у спілкуванні, повага до особистості, допомога громадянам у вирішенні проблем [16, с. 7].

Практично в усіх органах державної влади, які надають адміністративні послуги, на сьогодні взаємодія між громадянами та цим органам відбувається за принципом «єдиного

вікна», що передбачає безпосереднє спілкування. Не є виключенням і реєстрація речових прав на нерухоме майно. У ході реформування розвитку державної служби одним із першочергових завдань є розробка норм і вимог сучасної етики державної служби. Ключовими засобами регулювання й контролю управлінської діяльності та поведінки державних службовців, що забезпечують досягнення цієї мети, є право й мораль.

Якщо норми моралі не мають офіційно фіксованих норм вираження, то норми права набувають формального виразу в нормативних актах та приписах, встановлених державою. У формі принципів державної служби Закон України «Про державну службу» від 16.12.1993 № 3723-XII закріпив базові цінності етики державних службовців: служжіння народові України, демократизм, законність, гуманізм, соціальна справедливість, професіоналізм, ініціативність, чесність, персональна відповідальність. У статті 5 цього закону визначено загальні вимоги етики державного службовця: сумлінно виконувати свої службові обов'язки; шанобливо ставитися до громадян, керівників і співробітників, дотримуватися високої культури спілкування; не допускати дій і вчинків, що можуть зашкодити інтересам державної служби або негативно вплинути на репутацію державного службовця [1]. Дані вимоги засновані на моральних нормах. Оскільки державні реєстратори речових прав на нерухоме майно також є державними службовцями, на них поширюється дія Закону України «Про державну службу».

За час дії Закону України «Про державну службу» узагальнено досвід трактування статті 5 та шляхів і засобів її реалізації в практичній діяльності, а саме:

по-перше, стаття 5 Закону України «Про державну службу» деталізована в Загальних правилах поведінки державного службовця [2]. Зазначені правила розроблені відповідно до вимог Ради Європи до державних служб. Комітет Міністрів Ради Європи схвалив і рекомендував для прийняття країнами – членами Ради Європи, зразок Кодексу поведінки державних службовців [11]. Слід звернути увагу, що у цьому Кодексі наголошено на принцип професіоналізму державних службовців, кваліфіковану працю мають виконувати лише професійно підготовлені особи. Кодекс визначає стандарти чесності та поведінки, яких мають дотримуватися державні службовці, загальні принципи, що окреслюють етичні межі службової діяльності, норми і правила реалізації цих принципів. Запропонований Комітетом зразок Кодексу поведінки державних службовців сприяв прийняттю національних кодексів, створенню спеціальних державних інституцій з проблем етики, впровадженню етичної освіти тощо. Зміст модельного Кодексу відобразив досвід регулювання поведінки державних службовців країн розвиненої демократії [9, с. 37];

по-друге, керівництво державних органів, кадрові служби почали більше уваги приділяти впровадженню нових традицій, які створюють належний морально-психологічний клімат у системі державної служби. Так, при-

ймаючи присягу державного службовця, кожен державний реєстратор речових прав на нерухоме майно публічно присягається «вірно служити народові України»;

по-третє, навчальні заклади, які готовять фахівців із державного управління, включили до своїх програм навчальні курси «Етика державних службовців» або «Юридична деонтологія»;

по-четверте, можна говорити і про впровадження елементів етичної інфраструктури в систему державної служби України. Це відповідає досвіду високорозвинутих країн Заходу. Йдеться про розробку етичних кодексів, створення структурних підрозділів у державних органах, які на постійній і фаховій основі здійснюють врегулювання морально-етичних та соціально-психологічних проблем у колективах. Запроваджуються морально-етичні критерії під час оцінювання роботи як окремих службовців, так і державних органів у цілому.

Проходження державної служби державним реєстратором речових прав на нерухоме майно ускладнюється тим, що його діяльність має відповідати не тільки положенням Конституції і чинного законодавства, а й моральним нормам та правилам етики. При цьому етичні норми, якими державні службовці повинні керуватися, не просто спираються на загальноприйняту мораль, а й конкретизують її вимоги відповідно до специфіки службової діяльності, обов'язків і повноважень, що покладаються на них [10, с. 3].

Найповніше вимоги професійної етики визначені в Загальних правилах поведінки державного службовця, затверджених наказом Головного управління державної служби України від 04.08.2010 № 214 [2]. Це, зокрема, доброчесність, дотримання етичних принципів європейської спільноти – чесність, справедливість, відповідальність, прозорість і відкритість; запобігання конфлікту інтересів тощо. Проте в документі не розкрито, в якому значенні вживаються ці категорії, не відображені особливості службової діяльності у різних органах державної влади, відсутні процедурні гарантії їх упровадження, а також реальні і впливові санкції. Позитивне значення цього документа полягає в тому, що він визначає загальні орієнтири та вказує на необхідність впровадження зasad службової етики. Разом із тим його прийняття не стало фактором перебудови діяльності державної служби на морально-етичних засадах.

Загальні правила поведінки державного реєстратора речових прав на нерухоме майно спрямовані на підвищення авторитету державних органів юстиції та зміцнення репутації державних службовців, а також інформування громадян про норми поведінки, яких вони мають очікувати від державних службовців. Ці правила закріплюють важливі засади етичної поведінки державного реєстратора речових прав на нерухоме майно, зокрема визначається, що поведінка державних службовців має відповідати очікуванням громадськості й забезпечувати довіру суспільства та громадян до державної служби, сприяти реалізації прав і свобод людини і громадянина, ви-

значеніх Конституцією України та законами України.

Крім того, державний службовець має дбати про позитивний авторитет органів державної влади і державної служби в цілому, дорожити своїм ім'ям та статусом. Таким чином, державний реєстратор має виконувати свої посадові обов'язки чесно, неупереджено, не надавати будь-яких переваг та не виявляти прихильність до окремих фізичних і юридичних осіб, політичних партій, рішуче виступати проти антидержавних проявів і сил, які загрожують порядку в суспільстві або безпеці громадян.

Державний реєстратор речових прав на нерухоме майно повинен дотримуватися високої культури спілкування, не вживати нецензурної лексики, не допускати використання підвищеної інтонації під час спілкування, шанобливо ставитися до громадян, керівників і співробітників, інших осіб, з якими у нього виникають відносини під час виконання своїх посадових обов'язків. Він має з належною повагою ставитися до прав, обов'язків та законних інтересів громадян, не повинен проявляти свавілля або байдужість до їхніх правомірних дій та вимог, допускати прояві бюрократизму, свідомого затягування певних процедур, нестриманість у висловлюваннях або поводитися таким чином, що дискредить орган державної влади або компрометує репутацію державного службовця. У спілкуванні з громадянами державний реєстратор повинен бути готовим до негативної реакції співрозмовника, особливо у випадку відмови з певних підстав у вчиненні тієї або іншої дії.

Оскільки державний реєстратор речових прав на нерухоме майно здійснює свою професійну діяльність щодо практичного виконання завдань і функцій держави, перебуває на службі у державі, він має дбати про авторитет державних органів, у яких працює. Державний реєстратор речових прав на нерухоме майно зобов'язаний не допускати дій і вчинків, які можуть зашкодити інтересам суспільства та держави чи негативно вплинути на його репутацію.

Державний реєстратор речових прав на нерухоме майно має виявляти толерантність і повагу до різних релігійних організацій, шанувати народні звичаї і національні традиції, при цьому не демонструвати свої релігійні переконання чи уподобання, не віддавати перевагу будь-яким об'єднанням громадян, релігійним організаціям незалежно від їх чисельності, статусу, конфесійності, напрямів діяльності тощо. Державний реєстратор речових прав на нерухоме майно має дотримуватися установленого протоколу у відносинах із представниками міжнародних організацій, іноземних установ та громадян.

Взаємовідносини між державними службовцями і споживачами управлінських послуг мають багато форм і методів здійснення. Це – ділова бесіда, ділове листування, факси, телеграми, офіційні та неофіційні зустрічі, прийоми, презентації, які вимагають формування відповідного іміджу, знання правил етикету та культури ділового спілкування. Управлінська культура державних службовців включає

й уважне, зацікавлене ставлення до потреб і запитів населення. Атмосфера доброзичливості, поваги до людей повинна панувати в кожній установі, у кожному відділі [13, с. 8].

Вміння поводити себе з людьми належним чином є одним із важливих факторів, який допомагає досягти успіху в службовій діяльності. Основні особисті якості, якими має володіти державний реєстратор, можна поділити на моральні, фізичні та комунікативні. До моральних відносяться: чесність, сумлінність, справедливість, порядність. До фізичних якостей: стан здоров'я, працездатність, придатність до роботи в особливих умовах. Комунікативні – товариськість, доброзичливість, уміння слухати людей, налагоджувати ділові контакти, регулювати міжособисті відносини, здатність приймати та поважати іншу думку, переконувати. Також до системи професійних якостей державного службовця відносяться такі якості, як: інтелектуальність, компетентність, організаторські здібності, новаторство [8, с. 51].

При безпосередньому спілкування державного реєстратора речових прав на нерухоме майно з громадянином, він має бути уважним до деталей, терплячим, висловлювати свої думки чітко та зрозуміло для співрозмовника, вільно володіти державною мовою. Спокійна, тверда і доброзичлива манера спілкування – кращий засіб усунення негативної реакції і створення нормальної атмосфери для бесіди.

Головне призначення державної служби – сприяти утвердженню пріоритету прав і свобод людини і громадянина, допомагати їм у здійсненні прав і свобод, не вимагати виконання непередбачених законом дій, виробляти у громадян упевненість у тому, що їм будуть сприяти і нададуть необхідну допомогу в усіх правомірних діях [5, с. 172].

Важливе значення для ефективності державної служби має знання державними службовцями законодавства, вміння правильно його застосовувати у практичній діяльності. Повага до закону, права, принципів та норм моралі мають бути характерною рисою державного реєстратора.

Етика державного службовця основана на усвідомленні професійного призначення системи професійно-етичних цінностей, принципів і норм, які відображаються у свідомості державних службовців, орієнтують і регулюють їх відносини, діяльність у сфері державної служби та механізмів підтримки професійно-етичної складової державної служби [4, с. 63].

Однією з функцій службового етикету є зближення людей з різними соціальними статусами, поліпшення їх взаєморозуміння та взаємоповаги. Етикет сьогодні – це, насамперед, засіб спілкування, засіб регуляції взаємовідносин людей, які спілкуються. Організаційна поведінка в сучасних умовах породжує нові ситуації спілкування, вносить нові етикетні вимоги [8, с. 34].

В умовах сьогодення, зважаючи на прагнення нашої держави інтегруватись у європейське співтовариство, одним із першочергових напрямків реформування є інститут державної служби. В Концепції адаптації ін-

ституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу, яка схвалена Указом Президента України від 5 березня 2004 року № 278/2004, визначається потреба адаптації вітчизняної державної служби до вимог Європейського Союзу, що зумовлює необхідність осмислення змісту офіційно визнаних норм етичної поведінки державних службовців країн-членів ЄС, механізмів їх упровадження та функціонування [3].

Професійна етика державних службовців у країнах Західної і Центральної Європи розглядається як практичний інструментарій морально-правового регулювання службової діяльності, спрямованої на ефективне виконання професійної ролі на благо громадян і суспільства. Її базовими принципами виступають службіння, законність й відповідальність, політична нейтральність і лояльність, чесність, прозорість і відкритість, які представлені в модельному Кодексі поведінки державних службовців, рекомендованому Комітетом Ради Європи. Виконання вимог кодексу забезпечує комплексна етична система [15, с. 255].

Практичні завдання з реформування державної служби в Україні обумовлюють напрями подальшого дослідження європейського досвіду. Зокрема актуальним є вивчення практики розробки національного кодексу етики державних службовців взагалі і безпосередньо кодексу етичної поведінки для державних реєстраторів речових прав на нерухоме майно, осмислення досвіду добору кадрів, їх атестації і кар'єрного просування за морально-професійними якостями, аналіз системи безперервної етичної освіти на робочому місці, методів стимулювання, а також інструментів і процедур, які врегульовують небажану поведінку.

Таким чином, етика державного реєстратора речових прав на нерухоме майно є різновидом професійної етики державних службовців. Основною детермінантокою змісту професійної етики виступає соціальна сутність професії, її місія в суспільстві, або, інакше кажучи, соціально-філософське тлумачення її культурно-гуманістичного призначення. У науці професійну етику найчастіше визначають через поняття «кодекс поведінки», підkreślуючи, що це, по-перше, кодекси поведінки, що диктують певний тип моральних взаємовідносин між людьми, які є оптимальними з погляду виконання ними своєї професійної діяльності, по-друге, способи обґрунтування таких кодексів [14, с. 27].

Слід зазначити, що на рівні нормативно-правових документів практично не можливо скласти вичерпний перелік правил поведінки державних службовців. Адже багато дій державних реєстраторів не можуть регулюватися правовими нормами, оскільки регулюються нормами моралі, що й обумовлює необхідність розробки сучасних морально-етичних норм поведінки державного службовця. Крім того, не підлягають нормативному регулюванню такі категорії як, наприклад, привітність, коректність, ввічливість, доброзичливість тощо. Ці поняття є об'єктом регулювання моралі [7, с. 238].

Висновок. Безперечно, самого лише визнання вагомості професійної етики недостатньо. Одним із дієвих заходів протидії корупції та підвищення культури управління є законодавче врегулювання питань професійної етики державної служби. З огляду на важливість зазначених функцій та світову практику професійна етика і в Україні набуває визнаної нормативності. Позитивним є законодавчо-нормативне виділення в соціально-правовому інституті державної служби України етики державного службовця, як окремого інституту; закріплення системи етичних цінностей, як стандартів професійної діяльності державних службовців усіх рівнів державного управління.

Таким чином, в умовах реформування системи державної служби в Україні саме висока кваліфікація, професійні та моральні якості службовців є одним із найважливіших чинників створення ефективної системи державної влади, що відповідає стандартам правої держави.

Для ефективного виконання державних завдань сьогодні вже недостатньо бути професійно підготовленим працівником, мати необхідні знання й достатній досвід роботи, необхідно також уміти встановлювати ділові стосунки зі споживачами управлінських послуг та не допускати упередженості чи перевищення службових повноважень, а це можливо лише за умови постійного дотримання професійної етики, наявності в державних службовців стійких етичних переконань, розуміння етичних вимог і здатності до моральної службової поведінки. Тому питання етики їміджу державних реєстраторів речових прав на нерухоме майно потребують постійного вдосконалення та дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про державну службу», Верховна Рада України, від 16.12.1993 № 3723-XII / Редакція від 26.04.2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3723-12>.
2. Наказ Головного управління Державної служби України від 04.08.2012 за № 214 «Про затвердження Загальних правил поведінки державного службовця» / Редакція від 09.11.2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1089-10>.
3. Указ Президента України Про Концепцію адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу: // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 3. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/278/2004>.
4. Василевська Т.Е. Етика державних службовців і запобігання конфліктіу інтересів : навч.-метод. матеріали / Т.Е. Василевська; уклад. О.М. Руденко. – К. : НАДУ, 2013. – 76 с.
5. Державна служба : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Прези– дентові України ; редкол. : Ю.В. Ковбасюк (голова), О.Ю. Оболенський (заст. голови), С.М. Серьогін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Одеса : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 372 с.
6. Державна служба в Україні: актуальні проблеми та шляхи модернізації: наук. розробка / авт. кол. : Р.А. Науменко, Л.М. Гогіна, В.Д. Бакуменко та ін. – К. : НАДУ, 2010. – 44 с.
7. Кущова В.О. Єтика державного управління: стан та перспективи розвитку. Державне управління та місцеве самоврядування: історія та сучасність (збірник тез науково-практичної конференції за підсумками стажування слухачів, 26 вересня 2013 р.). – 387 с.
8. Лавренко О.В., Лавренко А.А. Діловий етикет та імідж державного службовця. Київ: Київська міська державна адміністрація, 2008. – 72 с.

9. Луцький О.Ю. Імідж державної служби: теоретико-методичний аналіз. // Вісник державної служби України. – № 2. – 2012. – С. 37–42.
10. Півень А.В., Сухова І.А. Етика державного службовця / Серія: «Питання проходження служби»: Методичний посібник державної. – Одеса. – 2010.
11. Погорелій С.С. Довіра громадян до органів публічної влади як суспільно-політичний феномен: автореф. дис. ... д-ра наук із держ. упр.: 25.00.02 / С.С. Погорелій ; Харків. регіон інс-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Х., 2005. – 32 с. – укр.
12. Психологія праці та управління: Збірник наукових праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Част. 2 / Відп. ред. О.В. Киричук / Упорядники: Киричук О.В., Колесникова В.Ф., Шелест І.І., Матвієнко Л.І., Смирнова О.П. – К.: ППК ДСЗУ, 2008. – 312 с.
13. Сергєєва Л.М. Службовий етикет та імідж як складові культури управління державного службовця / Л.М. Сергєєва. // Державне будівництво. – 2008. – № 1. – 8 с.
14. Словарі по етике / Ред. А.А. Гусейнов, И.С. Кон. – М.: Політизат, 1989. – 430 с.
15. Сорокіна Н.Г., Серьогіна Т.В. Етизація публічної служби як чинник гуманізації суспільства: зарубіжний досвід. – Державне управління та місцеве самоврядування, вип. 2 (21). – 2014. – С. 246–258.
16. Яременко С.М., Козловський А.А. Запровадження в Україні норм добросенсної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави. // Вісник державної служби України. – № 1. – 2008. – С. 7–11.

УДК 342.98

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІЙ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Мусієнко О.П., аспірант

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

Стаття присвячена дослідженню зарубіжних програм та механізмів адміністративно-правової протидії корупційним проявам найменш корумпованих країн світу та розробленню пропозицій щодо можливості впровадження деяких із них в українське законодавство.

Ключові слова: корупція, корупційні діяння, протидія корупції, посадові особи, державні організації, громадські організації.

Статья посвящена исследованию зарубежных программ и механизмов административно-правового противодействия коррупционным проявлениям наименее коррумпированных стран мира и разработке предложений относительно возможности внедрения некоторых из них в украинское законодательство.

Ключевые слова: коррупция, коррупционные действия, противодействие коррупции, должностные лица, государственные организации, общественные организации.

Musienko O.P. THE INTRODUCTION OF EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES IN ADMINISTRATIVE AND LEGAL COUNTERACTION TO CORRUPTION IN UKRAINE

The article investigates foreign programs and mechanisms of administrative and legal counteraction to corruption manifestations of least corrupt countries in world and develop proposals on possibility of introducing some of them in Ukrainian legislation.

Key words: corruption, anti-corruption officials, government organizations, NGOs.

Постановка проблеми. За останні роки проблема корупції та шляхи її вирішення привертає багато уваги не лише теоретиків, але й практиків, також привертає увагу міжнародних спільнот та організацій. На сьогодні однією з найголовніших завдань української політики – є наближення українського законодавства до міжнародних стандартів, що стосуються боротьби з корупцією, а також виконання міжнародних рекомендацій.

На думку багатьох громадян безперечно спадає питання: «Чи актуально боротися з корупцією сьогодні, коли на сході країни війна?». На нашу думку, однозначно актуально, адже саме безмежна та нестимна корупція штовхнула громадян на протест та революцію. Питання лише в тому, яким шляхом піде українська влада, викорінить її чи очолить?! Ряд науковців справедливо вважають, що повністю викорінити корупцію в українському суспільстві та державному апараті неможливо, в будь-якому разі, це довготривалий процес. Але значне зменшення рівня корупції до безпечного в Україні можливе лише за умови

детального вивчення та впровадження зарубіжного досвіду, в першу чергу, успішно діючих в інших країнах механізмів подолання цього негативного соціального явища. Важливо детально вивчити закордонні програми по боротьбі з корупцією, які довели свою ефективність на практиці, так як дані програми та механізми їх реалізації є перспективою для запозичення даного досвіду нашою державою.

Ступінь розробленості проблеми. Проблематикою корупції як комплексного поняття займалися такі вчені, як: Л.І. Аркуша, М.І. Камлик, М.І. Мельник, Є.В. Невмежицький, С.С. Рогульський та багато інших, які у своїх роботах досліджували загальні питання щодо боротьби з корупцією та частково розглядали міжнародне співробітництво у даній сфері. Крім того, питаннями зарубіжного досвіду протидії корупції займалися такі вчені, як: О.О. Дульський, А.Є. Сиротін, З.А. Незнамова та інші.

Метою статті є дослідження зарубіжних програм та механізмів протидії корупційним